

Yoksulluk, Beslenme Sorunları ve Sonuçları

ANKARA- Atılım Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim üyesi Prof. **Dr. Ahmet Saltık** (ayrıca Sağlık Hukuku Uzmanı ve Siyaset Bilimci), çok ağır ekonomik bunalım yüzünden derinleşen yoksulluğun, ailelerden çocuklarına bir 'miras' olarak kalacağını söyledi.

Dr. Saltık, annelerin ve gebelik döneminde yetersiz-dengesiz beslenen kadınların ve bebeklerinin ciddi sağlık sorunları yaşadığına dikkat çekerek,

- “Gebelik döneminde anne yeterli – dengeli beslenmezse **bebek aç kalır!**
- **Bebek, anne karnında aç kalır!**
- Yani yaşama öyle handikaplı başlar ki, **daha annesinin karnında iken aç kalan bir bebek!**” ifadelerini kullandı.

Toplumun zeka düzeyinin gerilediğine de değinen Saltık, bu durumun **ülkenin geleceğini tehdit ettiğini** vurgulayarak,

“Zeka yetersizliğinin yaygın olduğu bir toplum, 21. yüzyılda nasıl ayakta kalacak? Bu çocuklar ortaya bir bilimsel yapıt, bir sanat ürünü, yaratıcı bir roman, bir senaryo, bir estetik ürün, bir mimarlık ürün... koyamazlar.” dedi.

Türkiye’de yaşanan ağır ekonomik bunalım bir yanda gündelik yaşamı zorlaştırırken öbür yanda giderek daha geniş bir kesimi içine almayı sürdürüyor. Birleşmiş Milletler (BM) **Gıda Programı** (WFP) verilerine göre **Türkiye’de yaklaşık 15 milyon kişi, yeterli kıdaya erişemiyor**. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi Sosyal İşler, Sağlık ve Sürdürülebilir Kalkınma Komitesi’nden Pierre-Alain Fridez’in 2022 Mart’ında hazırladığı rapora göre **Türkiye, çocuk yoksulluğu konusunda endişe verici ülkeler arasında**. OECD’nin son verilerine göre ise **çocuk yoksulluğu** konusunda üye ülkelerin ortalaması %12,8 olarak açıklanırken, Türkiye’de bu oran %20’nin üzerinde bulunuyor. Tüm bu veriler toplum sağlığının tehlikede olup olmadığı sorusunu akıllara getiriyor. Halk Sağlığı Uzmanı Prof. Dr. Ahmet Saltık, **derin yoksulluğun aile, kadın, çocuk ve bebekler üzerindeki etkilerini GAZETE DURUM’a** değerlendirdi. Dr. Saltık, sözlerini, aşağıdaki sorumuz üzerine şöyle sürdürdü:

Soru : Türkiye’de yoksulluk miras haline mi geliyor? Bu **yoksulluk mirası** halk sağlığını kısa ve uzun erimde (vadede) nasıl etkileyecek?

“Anne babaların çocuklarına bırakacakları bir mal varlığı, bir maddi servet emekçi kesimler için büyük oranda artık yok. **Aileler çocuklarına yoksulluğu miras bırakacaklar**. Yani sıra **sağlıksız bir gelecek** de bırakmış olacaklar. Anne karnından başlayarak yetersiz – dengesiz beslenmiş olacaklar büyük oranda. Türk-İş’in hesaplarına göre 4 kişilik bir aile için yoksulluk sınırı ayda 19 bin TL’sini aştı! Oysa Türkiye’de asgari ücret 4250 TL. Dolayısıyla **yoksulluk sınırının dörtte birinin de altında bir asgari ücret!** Bu insanların günlük olarak yeterli – dengeli beslenmesini geçelim, karınlarını doyurmaları bile neredeyse olanaksız oluyor.

Yoksulluğun kısa ve uzun dönemde halk sağlığını nasıl etkileyeceğine anne karnından başlayarak bakalım. Gebe bir kadın, gebe kalmayı tasarlayan bir kadın ve eşi, önceden birtakım sağlık incelemeleri yaptırmak durumunda. Örneğin diyabeti (şeker hastalığı) var mı, kalp hastalığı var mı, hipertansiyonu var mı, birtakım bulaşıcı hastalıkları var mı, aşıları tamam mı, beslenme durumu nasıl?? Örneğin folik asit... Folik asit ucuz ve çok değerli bir besin ögesidir. Eğer gebelik döneminde bu vitamin eksik kalırsa, gebelikten önce tamamlanmaz ise, son derece **ciddi doğumsal anomalilere** yol açar folik asit eksikliği; nöral tüp defektleri.. Omurga kanalının tam kapanmaması yüzünden omuriliğin açıkta kaldığı ciddi bir durum.

Daha annesinin karnında iken karnını doyuramayan bir bebek...

Gebelik döneminde anne yeterli – dengeli beslenmezse bebek aç kalır. Yineleyelim; bebek, anne karnında aç kalır!

Yani yaşama öyle handikaplı başlar ki, daha annesinin karnında iken aç kalan bir bebek düşünün! Yetersiz-dengesiz beslenme, ne denli sakıncalı gördüğünüz gibi. Dolayısıyla bebek, 2500 gramın altında *düşük doğum tartısı* ile doğabilir. Bu, eğer gebelik zamanında sonlandıysa, gebenin o dönemlerde yeterli-dengeli beslenemediğini gösterir, **açlığı gösterir!** Gebelik döneminde annenin ve de bebeğin açlığını... Bu bebeklerin ölüm oranları çok yüksektir. Hastalıklara dirençleri çok düşüktür, özellikle bulaşıcı hastalıklara, zatürreye, ishallerle yakalanma riskleri çok büyüktür ve yakalandıklarında da ölüm oranları oldukça yüksektir. Dolayısıyla büyük bir risk ve **eşitsizlik** söz konusudur. Büyük bir dezavantajla büyük bir eşitsizlikle dünyaya gelmiş olur bu bebekler. Yaşamda kalma şansları çok düşüktür, yaşarlarsa sağlık sorunları yakalarını bırakmaz, daha kısa ve düşük nitelikli yaşarlar, çok *kırıldırırlar*...

Türkiye’de zeka ortalaması geriliyor!

Merkez sinir sisteminin, beyin ve zeka gelişiminin % 95’i yaşamın ilk 2-5 yılında gerçekleşir. Özellikle ilk 2 yıl yeterli-dengeli beslenmeyen, aileden ve anneden yeterli sevgi ve ilgi görmeyen bebeklerin zihinsel gelişimlerinin çok yetersiz kalabildiğini, zeka geriliğine bile uğrayabildiklerini söyleyebilirim. Son araştırmalara göre Türkiye’de zeka ortalaması geçtiğimiz yıllarda 90 IQ iken son verilerle 87 IQ.

- **Zeka düzeyimiz toplum olarak düşüyor.**
- **87 IQ zeka ile 21. yüzyılda bir toplumun ayakta kalması olanaklı değil.**

Zeka yetersizliğinin yaygın olduğu toplum nasıl ayakta kalacak?

Bu bebekler yeterli-dengeli beslenseler, iyi eğitim alsalar, psikolojik destek alabilseler, zihinsel potansiyellerinin en üst sınırlarına erişebilecek 100-120... daha yüksek zeka düzeyine ulaşabilecekler. Bir ülkenin çocuklarının beklenen zeka düzeyine erişememesi zeka fukarası, “*geri zekalı*” demeye dilim varmıyor, zeka yetersizliği yaşamaları bu tabloda kaçınılmazdır.

- **Bu durum o ülkenin geleceğini tehdit eden bir sağkalım (beka) sorunudur.**

Zeka yetersizliğinin yaygın olduğu bir toplumda, siz nasıl 21. yüzyılda ayakta kalacaksınız? Türkiye’yi nasıl bağımsız tutacaksınız, kalkınacaksınız, gelişeceksiniz?

Türkiye’de 5 yaş altında çocuklarda “bodurluk” %6-6,5 dolayında!

Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması – **2018 (TNSA)** verileri böyle. 5 yaş altındaki her 15-16 çocuğumuzdan 1’inin boyu, yaşına ve cinsiyetine göre, beklenenin “çok” (*2 standart sapmadan daha çok*) altında. Bu durumda kısa dönemde **çocuk hastalıkları ve ölümleri artar**, uzun dönemde beklenen ortalama yaşam süresi düşer. Yetersiz – dengesiz beslenme nedeniyle bu çocuklarımız “**bodur**” kalırlar, boyları çok kısa kalır. Elimizdeki verilerle en son 2018 TNSA raporuna göre, Türkiye’de %6-6,5 dolayında “**bodur**” çocuk var 5 yaşın altında. Yüz kızartıcı bir tablo bu! Bodur, yaşına ve cinsiyetine göre erişmesi beklenen boyun çok altında kalandır. 2018 TNSA verilerinde Türkiye’de her yüz çocuktan 6’sının (5 yaşın altında), beklenen boyun altında **bodur kalması** yüz kızartıcı bir durumdur ve bu oran ayrıca Türkiye içinde *bölgesel eşitsizlikler* gösteriyor.

Yoksulluğa mahkum, sınıf atlama şansı olmayan çocuklar...

Doğu ve Güneydoğu'ya, Şırnak'a, Batman'a.. gittiğimizde bodurluk oranı %9-10'u buluyor 5 yaş altı çocuklarda. Şırnak'ta, Batman'da.. her 9-10 çocuktan 1' bodur! Yaşına göre **ileri derecede boy kısalığı** içinde. Bu oran Batı'da, diyelim ki Ege'de %1'lere düşüyor. **Bölgeler arası derin eşitsizliğimiz de var.**

Bu çocuklar zayıf, kavruk, zihinsel (mental) bakımdan yeterince gelişmemiş, dolayısıyla eğitim olanaklarından da yeterince yararlanamayan, tutukluk içinde kalabilecek ve **yoksulluğa mahkum, sınıf atlama şansı olmayan** bir yaşamda çakılı kalırlar. Uzun erimde (vadede) de aslında beden dirençleri düşük olur, ortalama yaşam süreleri kısalmış, yaratıcılıkları sınırlanır.

Bu çocuklar erişkin olduklarında ortaya bir bilimsel yapıt, bir sanat ürünü, yaratıcı bir roman, bir senaryo, bir estetik ürün, bir mimarlık ürünü koyamazlar. Zeka gelişimleri yeterli olamayacağı için iyi eğitim de alamazlar...

- **Yoksulun kızı / oğlu yoksul kalır.**
- **Köylü, köyü kalır : Reaya oğlu reaya!**

Ülkemizde YoksullaşTIRma politikası uygulanıyor!

Ne yazık ki halkımızın çok büyük bir kesimi, son birkaç aydır özellikle Aralık 2021'den bu yana bir yoksullaşTIRma süreci yaşıyor. Özellikle vurguluyorum, "**yoksullaşma değil yoksullaşTIRma!**" ...

Siyaset biliminde şöyle bir kuram vardır:

Yoksullaştırılan, çaresizleştirilen, ezikleştirilen, seçeneksiz bırakılan insanlar, kendilerine bu eziyeti, bu zulmü yapanların eteklerine yapışırlar. **Stockholm sendromu** diye bir sendrom. Kendine işkence ve eziyet yapanlara aşık bile olabiliyor, hatta tapabiliyor bu sendromu yaşayanlar!

Dolayısıyla **Türkiye'de hala bunca korkunç yoksullaştırıcı zulüm politikalarına karşın**, iktidar oylarının dörtte bir dolayından aşağıya inmeyişi bu kurama dayalı açıklayabiliriz.

- **AKP=RTE iktidarının Türk halkını bilerek yoksullaşTIRması, çaresizleştirilmesi, kendisine bağımlı kılmaya, tabi kılmaya, oy deposuna dönüştürmeye dönük bir politika.**
- **Öğrenilmiş çaresizlikle yığınları felç etme politikası güdüyor AKP = RTE baskıcı rejimi!**

Bu durum sürdürülemez ve hızla sonlandırılması gerekir, çünkü yıkım çok ağır ve giderimi çok çok güç..

Not : Bu yazımız, yukarıdaki internet erişiminde **GAZETE DURUM** web sitesinde, ufak tefek kimi değişikliklerle yayınlanmıştır (11.06.2022). Muhabir Sn. **İlknur Yağumli'ye teşekkür ederiz.** 2. Bölümü de yayımlandığında web sitemizde paylaşacağız.

Hekim Saltık içinde 2018 TNSA, AKP=RTE iktidarı, annesinin karnında iken aç kalan bir bebek, BM Gıda Programı, bodur, bölgesel eşitsizlikler, Dr. Ahmet Saltık, düşük doğum tartısı, eşitsizlik, folik asit eksikliği, GAZETE DURUM, İlknur Yağumli, nöral tüp defektleri, öğrenilmiş çaresizlik, sağkalım (beka) sorunu, SINIF ATLAMA, Stockholm sendromu, yeterli dengeli beslenme, Yetersiz-dengesiz beslenme etiketleriyle 12 Haziran 2022 tarihinde tarafından gönderildi.